

ผลของการใช้โปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ต่อความฉลาดทางอารมณ์
และการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

จิตสุภาณัฐ ประยงค์รัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาจิตวิทยาการแนะแนว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

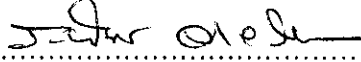
มิถุนายน 2548

ISBN 974-502-471-6

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ จิตสุภาณัฐ ประยงค์รัตน์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยบูรพา

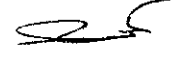
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

.... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระพีพันธ์ ฉายวิมล)

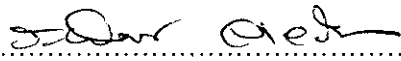
.... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ วิณี ชิตเชิดวงศ์)

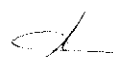
.... กรรมการ

(ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)

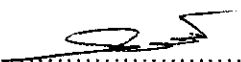
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.... ประธาน

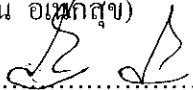
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระพีพันธ์ ฉายวิมล)

.... กรรมการ

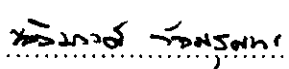
(รองศาสตราจารย์ วิณี ชิตเชิดวงศ์)

.... กรรมการ

(ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)

.... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว.สัมพร สุทัศนีย์)

.... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจติมาวงศ์ วัฒนสุนทร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 3 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษา และช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องอย่างดียิ่งจาก ผศ.ดร.ระพีพันธ์ ฉายวิมล ซึ่งเป็นประธานกรรมการ รศ.วิณี ชิตเชิดวงศ์ กรรมการที่ปรึกษา และ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข กรรมการที่ปรึกษาทางสถิติ ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ และมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้นในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณา และอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น และขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านของมหาวิทยาลัยบูรพาที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และอบรมสั่งสอน ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ด้วยดีอย่างเต็มกำลังความสามารถ

ขอขอบพระคุณประธานกรรมการบริหารสถานศึกษา ผู้อำนวยการ ตลอดจนคณะครู และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญ ศรีราชา และ โรงเรียนดาราสมุทร อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ และคุณแม่ ตลอดจนเพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จด้วยดี

จิตสุภาณัฐ ประยงค์รัตน์

42923945: สาขาวิชา: จิตวิทยาการแนะแนว; กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)

คำสำคัญ: โปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์/ ความฉลาดทางอารมณ์/ การปรับตัวทางอารมณ์

จิตสุภาณัฐ ประยงค์รัตน์: ผลของการใช้โปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ต่อความฉลาดทางอารมณ์และการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (EFFECTS OF EMOTIONAL QUOTIENT DEVELOPMENT PROGRAM ON EMOTIONAL QUOTIENT AND EMOTIONAL ADJUSTMENT OF MATTHAYOMSUKSA IV STUDENTS)

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: ระพีพันธ์ ฉายวิมล, ก.ค., วิณี ชิดเชิดวงศ์, กศ.ม., สมโภชน์

อนกสุข, กศ.ค. 169 หน้า. ปี พ.ศ. 2547. ISBN 974-502-471-6

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ต่อความฉลาดทางอารมณ์ และการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ และความฉลาดทางอารมณ์ ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 16 คน แล้วใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เพื่อแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ความฉลาดทางอารมณ์ และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล คือ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง แบบการวัดซ้ำ 1 ตัวแปร และสหสัมพันธ์แบบแยกส่วน

ผลการวิจัยพบว่า วิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองมีปฏิสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ มีความฉลาดทางอารมณ์และการปรับตัวทางอารมณ์ในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม ความฉลาดทางอารมณ์และการปรับตัวทางอารมณ์ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลของกลุ่มทดลองแตกต่างจากระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง และการปรับตัวทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

42923945: MAJOR: GUIDANCE PSYCHOLOGY; M.Ed. (GUIDANCE PSYCHOLOGY)

KEYWORDS: EMOTIONAL QUOTIENT DEVELOPMENT PROGRAM/

EMOTIONAL QUOTIENT/ EMOTIONAL ADJUSTMENT

JITSUPANUT PRAYONGRAT: EFFECTS OF EMOTIONAL QUOTIENT DEVELOPMENT PROGRAM ON EMOTIONAL QUOTIENT AND EMOTIONAL ADJUSTMENT OF MATTHAYOMSUKSA IV STUDENTS. THESIS ADVISORS: RAPIN CHAYVIMON, Ph.D., VINEE CHITCHUTVONG, M.Ed., SOMPOCH ANEGASUKHA, Ed.D. 169 P. ISBN 974-502-471-6

This research attempted to find out the effects of emotional quotient development program on emotional quotient and emotional adjustment of Matthayomsuksa IV students. The subjects of sixteen matthayomsuksa IV students which students were firstly selected based on emotional adjustment scores and emotional quotient scores lower than the rank of the twenty-fifth percentile. The subjects were then randomly divided into an experimental group and a control group with eight students in each group. The first group was introduced on the emotional quotient development program and the second group was used as the controlled subjects. The data collection process was divided into three steps: the pre-experimental, the post- experimental and the follow-up stages. Then, mean, standard deviation, repeated measures analysis of variance: one between-subjects variable and one within-subjects variable and partial correlation were employed to analyze the data.

The research revealed that the interaction between the methods applied and the duration of the experiment was statistically significant at the .05 level. The students in the experimental group had better scores in the post and follow-up test than the pretest, and also had better scores than the control group with the significance at the .05 level. Emotional adjustment has no statistically significant correlation with emotional quotient in the post and follow-up test.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	น
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางอารมณ์.....	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์.....	31
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	52
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	52
การดำเนินการทดลอง.....	55
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
การเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	83
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	84
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
อภิปรายผล.....	85
ข้อเสนอแนะ.....	92
บรรณานุกรม.....	93
ภาคผนวก.....	101
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	102
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	108
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	169

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การเปรียบเทียบลักษณะของผู้ที่มี EQ สูงและต่ำ.....	42
2 ตัวอย่างของลักษณะผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงและต่ำ.....	43
3 แบบแผนการทดลอง.....	55
4 คะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ ของนักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ และนักเรียนกลุ่มควบคุม.....	60
5 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ จำแนกรายด้าน ในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	61
6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน การปรับตัวทางอารมณ์ ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะของการทดลอง.....	63
7 ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง.....	65
8 ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะหลังการทดลอง.....	66
9 ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะติดตามผล.....	67
10 ผลการทดสอบผลย่อยของระยะเวลาการทดลองของกลุ่มทดลอง.....	68
11 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวทางอารมณ์ เป็นรายคู่ของนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ ตามระยะเวลาการทดลอง ในกลุ่มทดลอง.....	69
12 ผลการทดสอบผลย่อยของระยะเวลาการทดลองของกลุ่มควบคุม.....	70
13 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ และนักเรียนกลุ่มควบคุม.....	71
14 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์จำแนกรายด้าน ในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	72
15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะของการทดลอง.....	74
16 ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง.....	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
17 ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะหลังการทดลอง.....	77
18 ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะติดตามผล.....	78
19 ผลการทดสอบผลย่อยของระยะเวลาการทดลองของกลุ่มทดลอง.....	79
20 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ เป็นรายคู่ของนักเรียน ที่ได้รับโปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ ตามระยะเวลาการทดลอง ในกลุ่มทดลอง.....	80
21 ผลการทดสอบผลย่อยของระยะเวลาการทดลองของกลุ่มควบคุม.....	81
22 แสดงผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวทางอารมณ์และความฉลาด ทางอารมณ์ของนักเรียน.....	82
23 ค่าสถิติแสดงการกระจายของคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ และความฉลาดทาง อารมณ์.....	167

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงทฤษฎีของเจมส์เลง.....	18
2 แสดงทฤษฎีของแคนนอน-บาร์ด.....	20
3 แสดงทฤษฎีอารมณ์ตามความเชื่อเดิม.....	21
4 แสดงทฤษฎีเปรียบเทียบกระบวนการของการเกิดอารมณ์.....	21
5 แสดงทฤษฎีการรับรู้และพลังใจ.....	22
6 ลักษณะของการเรียนรู้ทางอารมณ์ของบุคคลเพื่อสร้างความฉลาดทางอารมณ์.....	34
7 โมเดลของความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของคูเปอร์และสวาฟ.....	38
8 การเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ด้วยการเรียนรู้ 3 ลักษณะ.....	46
9 กราฟเส้นแสดงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ย การปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ และนักเรียนกลุ่มควบคุม กับระยะต่าง ๆ ของการทดลอง.....	64
10 กราฟเส้นแสดงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ย ความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมความฉลาดทางอารมณ์ และนักเรียนกลุ่มควบคุม กับระยะต่าง ๆ ของการทดลอง.....	75
11 กราฟแสดงการกระจายของคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์และความฉลาด ทางอารมณ์.....	166
12 แสดงความสัมพันธ์เชิงเส้นของคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ และความฉลาดทาง อารมณ์ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	168